

Działania kontrwykrywcze zorganizowanych grup przestępczych i organizacji terrorystycznych

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Wprowadzenie

Działania kontrwykrywcze podejmowane przez przestępców zawodowych, członków zorganizowanych grup i związków przestępczych, terrorystów i ekstremistów stanowią ważny wymiar działalności przestępczej. Zagadnienie to jest dostrzegane w wąskich kręgach praktyków w środowiskach policyjnych, np. według stanowiska Europolu tzw. środki kontrwykrywcze coraz częściej stanowią trwałe elementy strategii i taktyki przestępczej. Popularność tych technik ukierunkowanych na neutralizację działań policyjnych i aktywne wpływanie na prowadzone postępowania karne wyraźnie wzrasta i może być interpretowana w kategoriach profesjonalizacji świata przestępczego.

Niewątpliwie czynnikiem, który ułatwił i przyspieszył ekspansję opisywanych form aktywności przestępczej jest szeroka dostępność urządzeń i technologii o kontrwykrywczym potencjale w pełni wykorzystywanym przez grupy przestępcze. Należy w tym miejscu odnotować, że pojedyncze techniki kontrwykrywcze wykorzystuje się także w świecie polityki i biznesu. Sprawa tzw. szumideł zainstalowanych w gabinecie szefa Komisji Nadzoru Finansowego stanowi doskonałą ilustrację tego problemu. Nasuwa się refleksja, że być może jest to reakcja na możliwości inwigilacyjne, które pojawiły się jako konsekwencja rozwoju tzw. społeczeństwa informacyjnego. Niezależnie jednak od ocen socjologicznych zjawiska funkcjonowania technologii informacyjnych i jego społecznych oraz psychologicznych następstw należy przyjąć, że są one wykorzystywane dla podnoszenia efektywności przedsięwzięć przestępczych.

W tym kontekście należy zauważyć, że z kryminalistycznego punktu widzenia dopiero łączne zastosowanie taktyki przestępczej i nowych technologii może prowadzić do skutecznego niweczenia działań policyjnych, zarówno na poziomie działań operacyjnych, jak i na płaszczyźnie procesowej. W konsekwencji oznacza to uniemożliwienie pościgu sprawców do odpowiedzialności karnej.

O ile jednak przestępczość zorganizowana i terrorystyczna stanowią tradycyjne pola zainteresowań nauk kryminologicznych, o tyle wydaje się, że problematyka działań kontrwykrywczych wciąż funkcjonuje na marginesach zainteresowań nauki kryminalistyki i kryminologii¹.

¹ W polskiej literaturze przedmiotu próby opisu i sygnalizacji problematyki działań kontrwykrywczych były podejmowane przez *T. Saffjańskiego* i *P. Łabuza*, czego przykładem są następujące opracowania: 1) Działania kontrwykrywcze zorganizowanych grup przestępczych, *Przeгляд Policyjny* 2006, Nr 4 (84) (współautor *P. Michna*, *J. Żelazek*); 2) Działania kontrwykrywcze grup przestępczych zaangażowanych w przemyt ludzi zmierzające do ukrycia majątku związanego z przestępstwem [w:] *P. Łabuz, I. Malinowska, M. Michalski, T. Saffjański* (red.), *Nielegalna imigracja w aspekcie kryminalistycznym, kryminologicznym i bezpieczeństwa państwa*, Warszawa 2018;

W ocenie redaktorów działania kontrwykrywcze warto badać, studiować i wyciągać wnioski, w szczególności w zakresie przygotowania służb policyjnych i specjalnych do rozpracowywania *modus operandi* grup przestępczych i organizacji terrorystycznych, które coraz częściej nasycają taktykę przestępczą elementami o wyraźnych znamionach działań kontrwykrywczych. Z wiedzy redaktorów wynika, że zagadnienie to pomijane jest w programach szkoleniowych Policji czy Straży Granicznej.

Z tego też względu celem niniejszej publikacji jest przede wszystkim zainicjowanie debaty dotyczącej tego problemu, podjęcie próby wytyczenia kierunków badawczych w ramach poruszonego zagadnienia oraz zaprezentowanie punktów widzenia praktyków i teoretyków. Z uwagi na obszerność i różnorodność zebranego materiału treść książki została usystematyzowana według kryteriów nawiązujących do aspektów kryminalistycznych, kryminologicznych, prawno Karnych oraz związanych z działaniami operacyjnymi służb policyjnych.

Pierwszy rozdział zawiera niedokończony tekst prof. *J. Koniecznego*, który otwiera rozważania merytoryczne i wskazuje podstawowe problemy łączące się z podjętym obszarem badawczym. Rozdziały drugi i trzeci autorstwa *P. Chlebowicza* i *T. Saffjańskiego* to próba ustalenia ram i określenia siatki pojęciowej oraz kluczowych założeń leżących u podstaw koncepcji działań kontrwykrywczych. Autorzy zdefiniowali pojęcie działań kontrwykrywczych, cele tych działań oraz starali się rozgraniczyć podstawowe formy i strategię kontrwykrywcze.

W rozdziale czwartym *D. Sołodov* omawia interesujące zagadnienie dotyczące faktycznych możliwości torpedowania śledztw dzięki wiedzy sprawców na temat zdobyczy współczesnej kryminalistyki. Autor zauważa, że wiedza sprawców przestępstw odnośnie do potencjału wykrywczego kryminalistyki od zawsze była czynnikiem utrudniającym działania wykrywcze i dowodzenie w sprawach karnych. Rozwój społeczeństwa informacyjnego i wzrastająca dostępność źródeł wiedzy na temat techniki i taktyki kryminalistycznej sprawia, że problematyka ta nabiera coraz większego znaczenia.

Dwa kolejne rozdziały nawiązują do nieco zapomnianego obszaru kryminalistyki – lingwistyki kryminalnej. Aspekt komunikacyjny działań przestępczych stanowi ważny wymiar, który rzutuje także na strategię kontrwykrywcze. *Beata Bekulard* i *M. Demianczuk-Popiało* omawiają proces wykrywczy w kontekście używania gwar przez osoby przesłuchiwane. W rozważaniach skoncentrowano się na identyfikacji i rozpoznaniu odmian językowych oraz rozszyfrowaniu przekazu podczas prowadzenia czynności do-

3) Działania kontrwykrywcze grup przestępczych ukierunkowane na ograniczenie skuteczności obserwacji prowadzonej w ramach działań operacyjnych, *Problemy Kryminalistyki* 2017, Nr 298 (4); 4) Działania kontrwykrywcze grup przestępczych ukierunkowane na ograniczenie skuteczności kontroli operacyjnej oraz procesowej kontroli i utrwalania rozmów, *Problemy Kryminalistyki* 2017, Nr 297(3); 5) Działania kontrwykrywcze grup przestępczych ukierunkowane na przeciwdziałanie infiltracji prowadzonej przez policję z wykorzystaniem osób udzielających jej pomocy, *PBW ABW* 2020, Nr 12 (22) (współautor *K. Horosiewicz*).

wodowych w śledztwie. Specjalistyczne kwestie stanowiące merytoryczną podbudowę zostały omówione przez J. *Stawnicką*, niekwestionowanego eksperta w tej dziedzinie.

Część poświęconą karnomaterialnym i kryminologicznym aspektom działań kontrwykrywczych rozpoczyna rozdział autorstwa A. *Michalskiej-Warias*. Autorka dokonuje prawnokarnej oceny działalności kontrwykrywczej prowadzonej przez zorganizowane grupy przestępcze. Jej zdaniem działania o charakterze defensywnym mają na celu ochronę przed możliwą inwigilacją z zewnątrz i często nie noszą cech czynów zabronionych. Działania o charakterze ofensywnym nastawione są na aktywne pozyskiwanie informacji o zagrożeniach z zewnątrz, a także przeciwdziałanie im sposobami, które mają już z reguły charakter przestępny, niosą ze sobą duże zagrożenie dla porządku publicznego.

W rozdziale drugim P. *Chlebowicz* i Sz. *Buczyński* omawiają działania kontrwykrywcze przy zastosowaniu kryminologicznej siatki pojęciowej, próbując opisać istotę tego fenomenu.

Tomasz *Łodziana* analizuje zjawisko czynów korupcyjnych jako środka służącego działaniom kontrwykrywczym, wskazując na poszczególne elementy procesu wykrywczego (skierowanego zarówno przeciwko sprawcy, jak i samemu zdarzeniu), w których może pojawić się ryzyko wystąpienia korupcji. W wymiarze prawnym rozważania zostały skoncentrowane na przejawach korupcji czynnej, wskazując przy tym na kontrwykrywczy potencjał „klauzuli niekaralności”.

Tekst opracowany przez W. *Jasińskiego* zamyka część poświęconą karnomaterialnym i kryminologicznym aspektom działań kontrwykrywczych. Autor prezentuje relacje między zorganizowanymi strukturami przestępczymi oraz politykami na najwyższych stanowiskach w państwie określanych w prawie międzynarodowym jako osoby na eksponowanych stanowiskach politycznych. Przejawy wpływania zorganizowanych grup przestępczych na zachowania polityków to m.in. przekupywanie pojedynczych polityków i całych ugrupowań, ingerencja w proces legislacyjny, udział członków struktur przestępczych w działalności politycznej oraz zastraszanie i przemoc wobec polityków.

Część trzecia zawiera szczegółowe rozważania dotyczące niektórych przejawów działań kontrwykrywczych podejmowanych w związku z działaniami operacyjnymi służb policyjnych i specjalnych. Rozdział pierwszy autorstwa T. *Safjańskiego* i P. *Łabuza* w sposób kompleksowy prezentuje działania kontrwykrywcze stosowane głównie przez zorganizowane grupy przestępcze w celu zapobieżenia skutecznemu prowadzeniu obserwacji. Katalog taktyk i technik kontrwykrywczych w tym zakresie jest bardzo profesjonalny, na bieżąco aktualizowany w zależności od taktyki rozpoznawczo-wykrywczej organów ścigania. Neutralizacja obserwacji policyjnej stanowi obecnie słabo rozpoznany obszar w nauce kryminalistyki.

W rozdziale drugim P. *Łabuz*, P. *Kosmaty* i J. *Kudła* prezentują współcześnie stosowaną taktykę przestępczą mającą na celu identyfikację tajnych agentów policyjnych. Działania przestępcze stanowią bardzo duże zagrożenie zarówno dla fizycznego, jak i

prawnego bezpieczeństwa tajnych agentów policyjnych oraz ich oficerów prowadzących.

Wymienieni wyżej autorzy w rozdziale trzecim opisują aspekt kontrwykrywczy *modus operandi* zorganizowanych grup przestępczych w zakresie „neutralizacji” kontroli operacyjnej w celu skutecznego uniemożliwienia identyfikacji, interpretacji przekazywanych treści korespondencji przez jej szyfrowanie i kamuflowanie.

Tomasz Łodziana w rozdziale trzecim wskazuje na klasyczne metody podejmowane przez sprawców czynów korupcyjnych mające na celu uniknięcie ich wykrycia. Prezentuje też model podejmowanych przez uprawnione organy działań zmierzających do efektywnego ujawniania sprawców przestępstw o charakterze korupcyjnym.

Redaktorzy naukowci oraz autorzy książki pragną w tym miejscu podziękować wszystkim osobom, które przyczyniły się do jej opublikowania. W szczególności podziękowania te kierują do recenzentów, którzy poddali ocenie teksty zawarte w książce oraz przedłożyli autorom wiele inspirujących uwag.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl